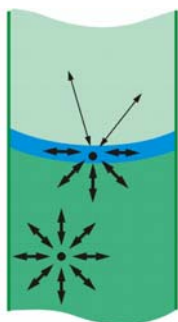

Miért kitüntetett a felületi pozíció?

$$\gamma = \left(\frac{\partial G}{\partial A_s} \right)_{p,T}$$

felületi feszültség

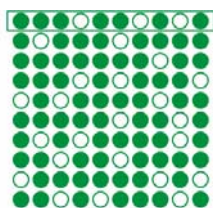
intenzív sajátság, munka/felület; erő/út

	$\gamma^{293\text{ K}}$ mJ/m ² vagy mN/m	kölcsönhatás
He(l)	0,308 ^{2,5 K}	diszperziós
n-hexán	18	diszperziós
víz	72	H-híd
Hg(l)	472	fémek kötés
BaSO ₄	10 ³	ionrács

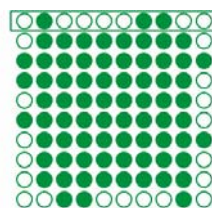
27

A felületi többletenergiát csökkentő folyamatok

1. Felületi szegregáció

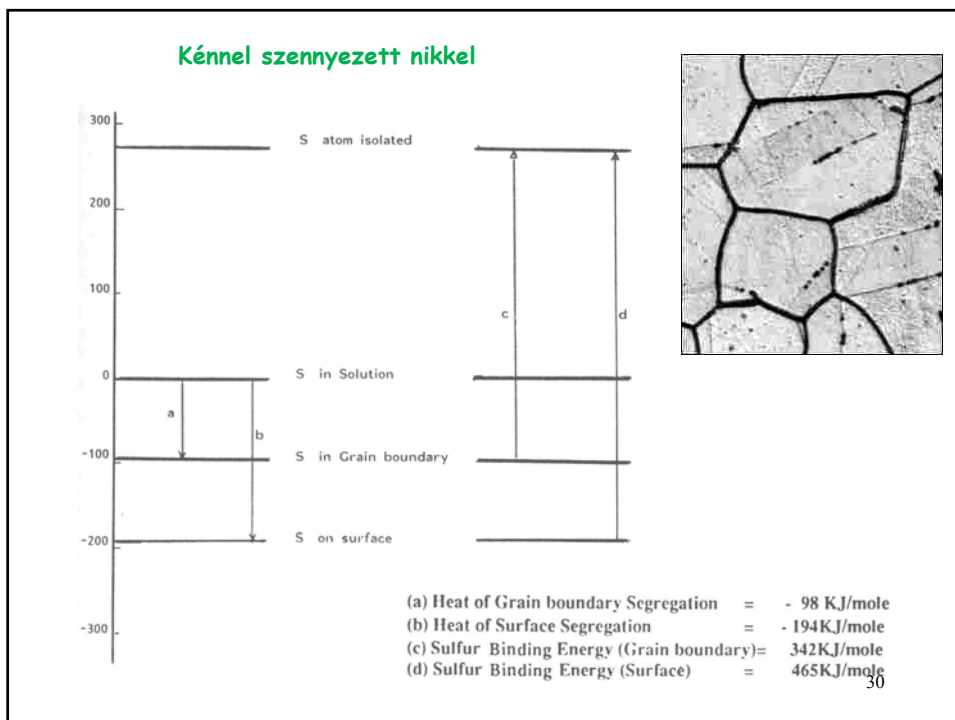
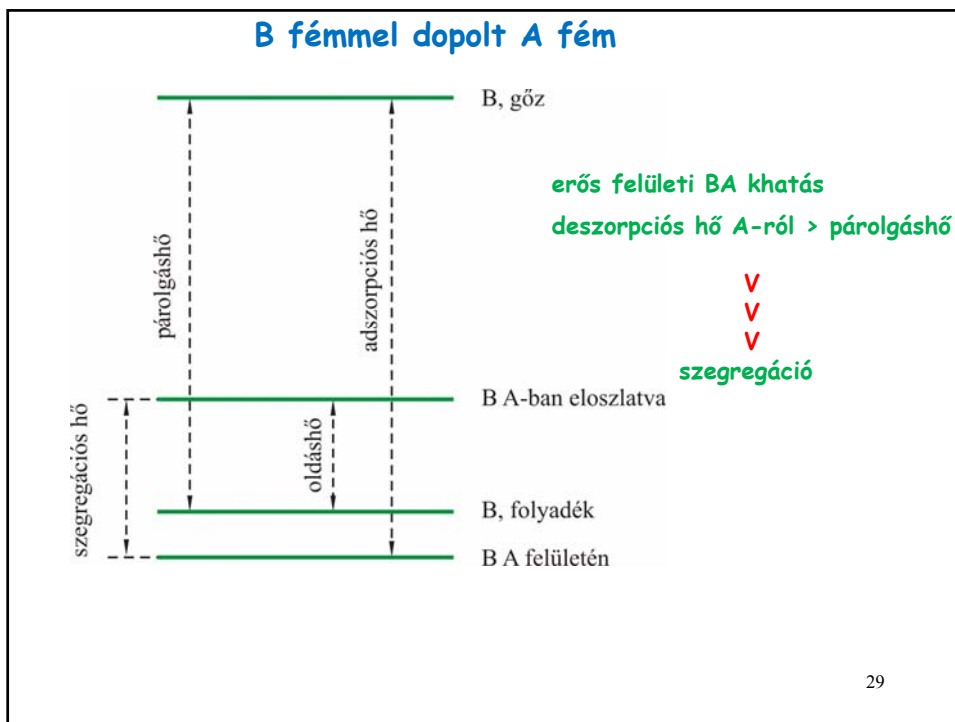
kiindulási állapot

a ○ szennyező atomok
a felületen szegregálódnak

szemcsehatár

28

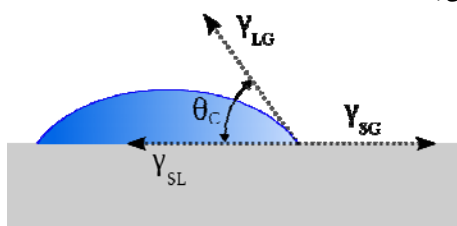
2. Kontakt nedvesedés

$S/G + \text{folyadékcsepp} \rightarrow S/L + L/G$ S áll.

$$\gamma_{SG} = \gamma_{SL} + \gamma_{LG} \cos \theta_c$$

teljes szétterülés $\theta = 0^\circ$

Thomas Young

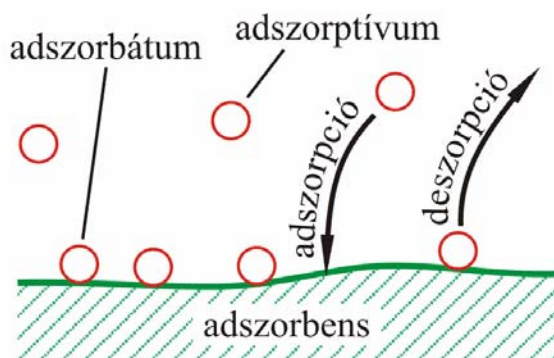
1773-1829
Angol orvos
és fizikus,
polihisztor

3. (Ad)szorpció

Adszorpció: feldúsulás határfelületen

Deszorpció: a feldúsult/megkötődött molekulák/atomok eltávolítása

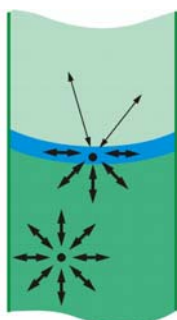
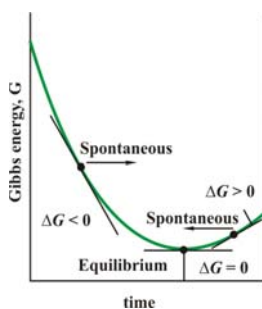
DINAMIKUS
egyensúlyra
vezető folyamat

Fizi- és kemisorpció összehasonlítása

	Fizisorpció	Kemisorpció
Kölcsönhatás	nem specifikus, másodlagos kölcsönhatások	kémiai reakció, elektroncsere
Entalpia	tipikusan 5-80 kJ/mol (vö. kondenzációs hő) függ a molekula méretétől és polaritásától	tipikusan 40 - 800 kJ/mol (vö. reakcióhő, kémiai kötésekkel azonos nagyságrend)
Határfelületi réteg vastagsága	lehet többretegű	egy réteg
Kinetika	gyors, nem aktivált folyamat	változó, gyakran aktiválási energia kell
Hőmérséklettartomány	a gáz forráspontja közelében (pl. Xe < 100 K, CO ₂ < 200 K)	nincs hőmérsékleti korlát (a jellemző T az adott kémiai reakciótól függ)
Egyéb	nem-disszociatív, reverzibilis, nincs különbség a kristálytani helyek között	gyakran disszociációval jár irreverzibilis kristálytani pozícióra érzékeny

A felületi többletenergia csökkentése

Spontán folyamat

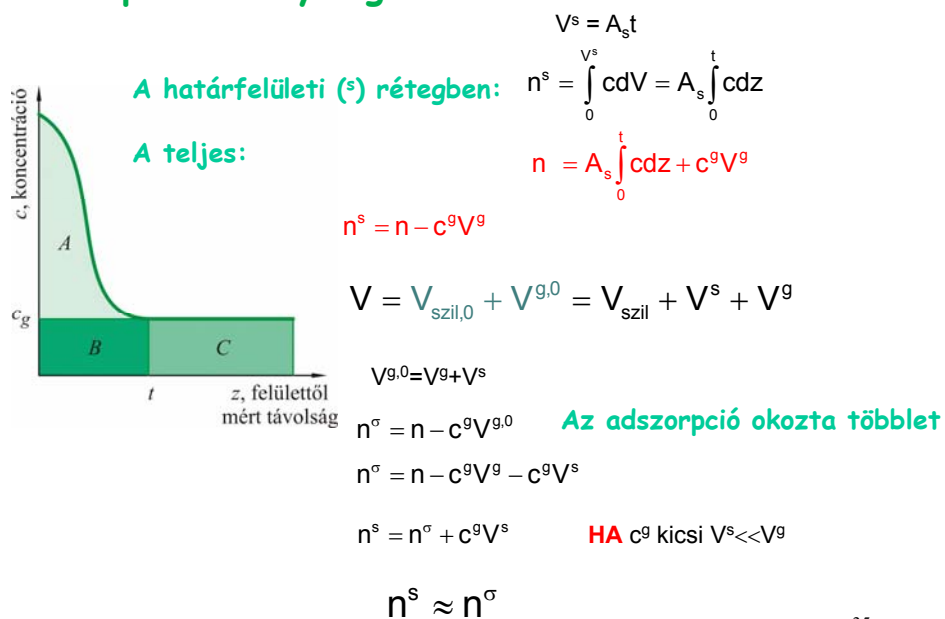
$$\Delta G = \Delta H - T\Delta S$$

exoterm

sebesség
mobilitás: fluid fázis
szilárd fázis

34

A szorpció mennyiségi leírása

35

Termodinamikai függvények

$$U^\sigma = U - U_g - U_{szil}$$

$$H^\sigma = H - H_g - H_{szil}$$

$$S^\sigma = S - S_g - S_{szil}$$

$$F^\sigma = F - F_g - F_{szil}$$

Szabadenergia

$$F = U - TS$$

36

Az adszorpció egyensúly termodinamikai feltétele

Adszorpció: $dn^\sigma > 0$ $n^\sigma = n - n^g$

$$\left(\frac{\partial F}{\partial n^\sigma}\right)_{T,V,A_s,n} = 0 \quad F^\sigma = F - F^g - F_{\text{szil}}$$

$$\left(\frac{\partial F}{\partial n^\sigma}\right)_{T,V,A_s,n} = \left(\frac{\partial F^\sigma}{\partial n^\sigma}\right)_{T,A_s} + \left(\frac{\partial F^g}{\partial n^\sigma}\right)_{T,V} + \left(\frac{\partial F_{\text{szil}}}{\partial n^\sigma}\right)_{T,A_s} = 0$$

Zárt rendszerben: $dn = dn^\sigma + dn^g = 0$ 0 (fiziszorpció)

$$\left(\frac{\partial F^\sigma}{\partial n^\sigma}\right)_{T,A_s} = -\left(\frac{\partial F^g}{\partial n^\sigma}\right)_{T,V} = +\left(\frac{\partial F^g}{\partial n^g}\right)_{T,V}$$

$$\mu^\sigma = \mu^g$$

37

Adszorpció S/G határfelületen

Mindig előfordul, ha szilárd felület gázzal érintkezik

elválasztástechnika
környezeti folyamatok
környezetvédelem
gázválasztás és tisztítás
anyagtudomány
szilárd felületek minősítése

A felület szerepe a diffúzió-limitált folyamatokban

Katalizátorok aktivitása

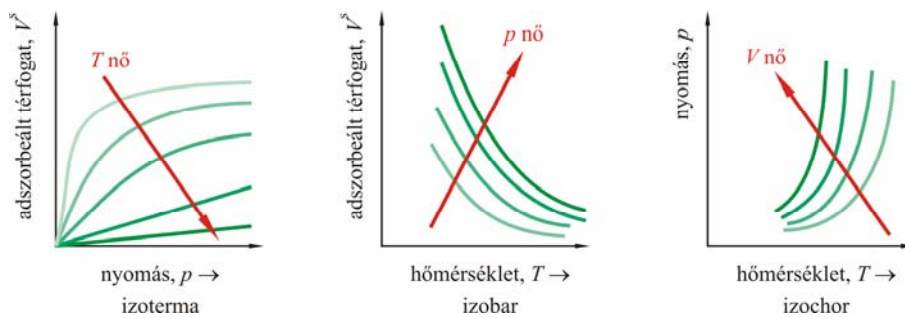
Adszorpció kapacitás

Kompozitok stabilitása, tulajdonságai (pl. gumi - korom)

Pórusalak és pórusméreteloszlás meghatározására alkalmas³⁸

Az adszorpció mértéke

egyensúlyra vezető folyamat

$$V^s = f(p)_T$$

Mérés:

$$m^s, n^s, V^s_{(p,T)} = f(p)_T$$

Az adszorpció a teljes hozzáférhető (külső és belső) felületen végbemegy